

Megoldókulcs - 2013 Nyílt Próbaérettségi emelt teszt

1. **Az alábbi feladat az ókori civilizációkról szól. Párosítsd a táblázatban a képeket a hozzájuk köthető államokkal, és írd le, hogy mit ábrázol a kép! Segítségképpen megadtunk egy példát. (elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont)**

<u>Az állam neve</u>	<u>A kép betűjele</u>	<u>Mit ábrázol?</u>
A	Egyiptom	piramis
B	Babiloni Birodalom	(torony)templom/zikkurat
C	Kína	kínai Nagy fal
D	India	Buddha szobor

2. **Az alábbi feladat Augustus principátusával kapcsolatos. A források és saját ismereteid alapján válaszolj a kérdésekre! (4 pont)**

a.) Marcus Antonius (1 pont)

b.) (Elemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont)

- köztársasági kereteket (látszólag) megtartotta
- tisztségek halmozása: örökös consul, censor, pontifex maximus
- személyéhez hű állandó hadsereget tartott fent
- veteránok letelepítése (széles támogatói réteget szerzett magának)
- tanult Caesar hibáiból nem lett diktátor
- lemondott triumviri címéről

c.) censori/cenzori tisztség (1 pont)

d.) (0,5 pont – ha nagyjából lefedi a következőket)

Ez volt Augustus jelszava. A Pax Romanában a birodalom békéjének helyreállítását hangsúlyozta, a határok védelmére rendezkedett be és megelégedett a természetes határok elérésével. Emellett nem szólt bele a provinciák gazdasági és vallási életébe. Kr.e.28-tól egészen Kr.u II. század végéig tartó korszakban virágzott a kereskedelem és a birodalom teljes területén terjedt a latin nyelv és kultúra.

3. **A feladat a magyar nép őstörténetéhez kapcsolódik. A források és a tudásod alapján válaszolj a kérdésekre! (5 pont)**

a.) kündü: névleges uralkodó *vagy* vallási vezető *vagy* szakrális fejedelem (0,5 pont)

gyula: tényleges uralkodó *vagy* katonai vezető *vagy* hadvezér (0,5 pont)

b.) kettős fejedelemség (0,5 pont); Kazár Kaganátus vagy Kazár Birodalom (0,5 pont)

c.) nomád életmód (0,5 pont); vándorló életforma vagy földművelés hiánya, vagy állattartás, vagy halászat/vadászat, vagy nincs állandó lakhely, (0,5 pont)

- d.) totemizmus vagy sámánizmus, vagy pogány hitvilág (0,5 pont), táltos (0,5 pont)
- e.) A): visszacsapó íj; praktikus, könnyű, nagyobb erő kifejtés, lőről is használható stb. (0,5 pont, csak mindkét válasz helyessége esetén adható)
- B): jurta; praktikus, könnyen mozgatható, szállítható, könnyű stb. (0,5 pont, csak mindkét válasz helyessége esetén adható)

4. A források és saját ismereteid alapján válaszolj a megadott kérdésekre! (4 pont)

- a.) Azt kívánta elérni, hogy minden földbirtokos tárja fel (jelentse be) a földjén lévő nemesérc bányát és ebből nekik is hasznuk származzon. (1 pont)
- b.) Különösen a bor és a szürkemarha talált külföldön vevőre. Az értékes hazai áruk védelmére létrehozott harmincadvám a főútvonalakon felállított harmincadhelyeken a behozott és kivitt áruk értékét fölözte le (3,33%-kal) (1 pont)
- c.) A vámokból származó bevételek miatt a király érdekelt volt a kereskedelem fejlődésében, és a forgalomnak kedvezett az értékálló pénz bevezetése. Erre alapot teremtett, hogy Magyarország gazdag volt nemesfémekben. Az értékálló forintot külföldi piacokon is megbecsülték. (1 pont)
- d.) Károly Róbert megszüntette a kötelező pénzbeváltást és az ebből származó kamara hasznát (*lucrum camarae*), ezért új adót kényszerült elrendelni. A kapuadót a jobbágyok fizették minden olyan ház után, amelynek kapuján egy szénásszekér át tudott haladni. (1 pont)

5. Egészítsd ki az alábbi szöveget, mely Luxemburgi Zsigmond külpolitikájához kapcsolódik! Használd a megadott lehetőségeket! (elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont)

Zsigmond magyar király (1387-1437) Luxemburgi IV. Károly német-római császár és cseh király kisebbik fia volt, így uralkodásának kezdetén a magyar trón birtoklásával kellett beérnie. 1419-ben halt meg bátyja, IV. Vencel. Ekkor örökölte Zsigmond a **cseh** trónt, elfoglalni mégsem tudta, mert 1420-ban kitört a **huszita felkelés**. A német-római császári címet **1433**-ban szerezte meg. Az általa összehívott konstanzi zsinat eredményeképp **1415**-ben elítélték és máglyán elégették Husz Jánost, illetve szabályozták a pápaválasztás rendjét. Luxemburgi Zsigmondnak a nyugati politika mellett a török támadásokra is gondolnia kellett. A hatalmas **nikápolyi** vereség után (1396) döntött úgy, hogy a **védekezésre** helyezi a hangsúlyt, ezért kialakította a telekkatonaság rendszerét, ütközőállamokat hozott létre és megkezdte a végvárrendszer kiépítését.

5. A források és saját tudásod alapján válaszolj a következő kérdésekre a szerzetesrendek gazdasági szerepét illetően! (4 pont)

- a.) termelőmunka, földművelés, gyümölcstermesztés, virágkertészet, szőlőművelés, oktatás, kódexmásolás, gyógyítás (két helyes válasz esetén 0,5 pont, ha helyes a harmadik is, plusz 0,5 pont, összesen 1 pont)

- b.) A kolostorok mintagazdaságként működtek, gyakran innen terjedtek el új technikai vívmányok, új termelési eszközök, módok. *(Minden hasonló értelmű helyes válasz elfogadható, 1 pont adható)*
- c.) A bencés regulára támaszkodik. Jelszavuk: Ora et labora! Imádkozz és dolgozz! *(elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont)*
- d.) Olyan szerzetesrendek, amelyeknek nem voltak földbirtokaik, híveik adományaiból tartották fenn magukat. Domonkosok, ferencesek *(Minden hasonló értelmű helyes válasz elfogadható. Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)*

7. Az alábbi feladat a felvilágosodás korával kapcsolatos. Válaszolj az alábbi, felvilágosodás kori eszmékre vonatkozó kérdésekre a források és saját ismereteid alapján! (5 pont)

- a.) népfelség/népszuverenitás elve (elfogadható: társadalmi szerződés), Rousseau *(elemenként 0,5 pont)*
- b.) hatalmi ágak szétválasztása/megosztása, Montesquieu (esetleg elfogadható: John Locke) *(elemenként 0,5 pont)*
- c.) Franciaország: 1791., USA: 1787. *(elemenként 1 pont)*
- d.) (II.) Nagy Katalin, (II.) Nagy Frigyes, Mária Terézia, II. József, de más felvilágosult abszolutista uralkodó is elfogadható *(0;1 uralkodó=0 pont, 2 uralkodó=0,5 pont, 3 uralkodó= 1 pont)*

8. A következő feladat a török kiűzésével kapcsolatos. A saját tudásod alapján válaszolj az ábrával kapcsolatos kérdésekre! (4 pont)

- a.) XI. Ince pápa szervezésében 1684-ben megalakul a törökellenes Szent Liga *(0,5 pont)*
- b.) A magyar rendek lemondtak a Habsburg-ház (férfiága) javára a szabad királyválasztásról és az Aranybulla ellenállási záradékáról. *(1 pont)*
- c.) Első szakasz: 1687 nagyharsányi csata; második szakasz: 1697 zentai csata *(0,5 pont adható az évszám és a hely közös megnevezéséért, összesen 1 pont)*
- d.) XIV. Lajos francia király megrettent a habsburg sikerektől, és az előzetes megállapodásokat felrúgva támadásba lendült, ami a háború elhúzódásához vezetett. *(1 pont)*
- e.) karlócai béke *(0,5 pont)*

9. A források és ismereteid alapján válaszolj a Rákóczi-szabadságharccal kapcsolatos kérdésekre! (4 pont)

- a.) A bécsi udvarba *(1 pont)*
- b.) I. Lipót és XIV.Lajos *(1 pont)*
- c.) 1708 Trencsén *(1 pont)*
- d.) szécsényi (1705), ónódi (1707), sárospataki (1708) országgyűlések *(elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont)*

10. A források és saját tudásod alapján válaszolj a reformkor gazdaságára vonatkozó kérdésekre! (4 pont)

- a.) Az ipar kevésbé fejlett Magyarországon, mint Nyugat-Európában tehát az ország behozatalra szorul, és mezőgazdasági termékeket exportál. (1 pont)
- b.) Az Örökös tartományok és Csehország. (1 pont)
- c.) A magyar birtokosok nem tudnak hitelt felvenni.
Az ősiség törvényének eltörlését. (1-1 pont)

11. A feladat a Napóleoni háborúkhoz kapcsolódik. Határozd meg az a-d pontokban körülírt helyszíneket, majd jelöld meg azokat a térképen! (0,5 pont, összesen 4 pont)

- a.) Trafalgar
- b.) Borogyino
- c.) Lipcse
- d.) Waterloo

